

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/125/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5123235208
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 03. 2026
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erik Varga
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2026:5123235208.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Erika Vargu a členov senátu - sudcov JUDr. Martiny Mochnáčovej (sudkyňa spravodajkyňa) a JUDr. Róberta Urbana, v spore žalobkyne: A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom C., D. XXXX/XX, zastúpená Františkom Řihákom, advokátom so sídlom Žilina, Suvorovova 2678/19, proti žalovanému: STIMAVIT, s. r. o., so sídlom Čadca, Rieka 817, IČO: 46 755 063, zastúpený Mgr. Michalom Mozolíkom, advokátom so sídlom Čadca, Palárikova 1449, o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, na základe odvolania žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 5C/35/2023-136 zo dňa 8.2.2024, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.

Žalovaný má voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Okresný súd (ďalej v texte aj ako súd prvej inštancie) napadnutým rozsudkom zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia, že špecifikované nehnuteľnosti patria v rozsahu 1/2 do dedičstva po E. F., nar. X.XX.XXXX, zomr. X.X.XXXX (výrok I.). Žalovanému priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II.).

2. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že s ohľadom na formuláciu petitu žaloby nebolo potrebné, aby v spore vystupovali či už na strane žalobkyne alebo na strane žalovaného ďalšie osoby, keďže žalobkyňa bola jediná dedička po E. F., a to na základe závetu. Vzhľadom na uvedené mal splnenú podmienku účasti všetkých subjektov právneho vzťahu v zmysle § 78 CSP.

3. Súd prvej inštancie poukázal na dohodu o vydaní veci zo dňa 22.2.1993, z ktorej vyplýva, že obec D. ako povinná organizácia vydala žalobkyni ako oprávnenej osobe v celosti nehnuteľnosti, medzi nimi i žalované nehnuteľnosti. Z dohody vyplýva, že nehnuteľnosti vlastnícky patrili neb. E. F. a tiež matke G. F.. Následne bolo v (inom) súdnom spore rozhodnuté, že uvedená dohoda je neplatná. Z dohody o vydaní veci zo dňa 6.4.2004 vyplynulo, že povinná osoba obec D. vydala oprávneným osobám H., E. a H. F. v zmysle § 3 ods. 2 písm. c) zákona č. 87/1991 Zb. spoluvlastnícke podiely na sporných nehnuteľnostiach. Aj z tejto dohody vyplýva, že nehnuteľnosti patrili pôvodne ich rodičom v polovici, a to G. F. a E. F.. Okresný súd preto vyvodil, že E. F. nebol jediným a výlučným vlastníkom podielu v rozsahu 1/2 na sporných nehnuteľnostiach, ale spoluvlastníčkou tohto podielu bola aj jeho manželka G. F.. V danej súvislosti podotkol, že z dedičských rozhodnutí po G. F. nie je možné vyvodiť, že by tu boli prejednané nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom aktuálneho sporu. Zároveň v zmysle týchto rozhodnutí E. F. nebol jediným dedičom po svojej manželke. V danom prípade bolo preto potrebné, aby sporné nehnuteľnosti boli najskôr prejednané dodatočne v dedičskom konaní po neb. G. F., prípadne bolo potrebné ešte predtým určiť, že ku dňu smrti bola neb. G. F. spoluvlastníčkou sporných nehnuteľností. Až v prípade, že by tieto v dedičskom konaní nadobudol výlučne ako jediný dedič E. F., bolo by možné konštatovať, že tento bol jediným vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v rozsahu 1/2 na sporných

nehnuteľnostiach. Pre úspech žalobkyne v spore bolo jej úlohou preukázať, že E. F. bol v čase svojej smrti vlastníkom podielu v rozsahu 1/2 k sporným nehnuteľnostiam.

4. Ďalej okresný súd poukázal na to, že sporné nehnuteľnosti boli znárodnené rozhodnutím Rezortného ministerstva výstavby zo dňa 7.11.1961. Pôvodní vlastníci E. a G. F. tak stratili svoje spoluvlastnícke právo k týmto nehnuteľnostiam a toto prešlo na štát. Žalobkyňa netvrdila a nepredložila žiaden dôkaz o tom, že by následne po znárodnení nehnuteľností došlo k opätovnému nadobudnutiu spoluvlastníckeho práva E. F. ešte počas jeho života. V čase smrti tento nebol spoluvlastníkom sporných nehnuteľností, pretože ich spoluvlastníkom bol v danom čase na základe znárodnenia štát. Okresný súd zdôraznil, že tu nedošlo k prevzatíu nehnuteľností štátom bez právneho dôvodu, ale na základe rozhodnutia rezortného ministerstva výstavby v súlade s vtedy platným a účinným zákonom č. 114/1948 Zb. Právny poriadok Slovenskej republiky v záujme nápravy skorších krívd, súvisiacich so zásahmi do vlastníckych vzťahov prijal viaceré reštitučné predpisy, aplikácia ktorých vyžadovala vydanie rozhodnutia, na základe ktorého oprávnené osoby nadobudli vlastníctvo k veciam. Cieľom reštitučných zákonov bolo zmiernenie niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v rozhodnom období. Okresný súd podotkol, že rozhodnutie o vydaní veci v reštitučnom spore je nepochybne konštitutívneho charakteru a pôsobí ex nunc, nie do minulosti. Žalobkyňa síce žalobu o vydanie sporných nehnuteľností voči obci D. v roku 1992 podala, následne ju však vzala späť, pretože s obcou uzavrela v roku 1993 dohodu o vydaní veci. Táto však bola následne v súdnom konaní vyhlásená za neplatnú. Aj z tohto správania žalobkyne vyplýva vedomosť, že sporné nehnuteľnosti prešli znárodnením na štát v roku 1961. E. F. nebol ich spoluvlastníkom v čase svojej smrti v roku 1985, keďže ich vlastníkom bol v tom čase štát. K uzatvoreniu novej dohody o vydaní veci medzi žalobkyňou a obcou D. nedošlo a žalobkyňa ani nepodala novú žalobu o vydanie nehnuteľnosti voči obci D..

5. Žalobkyňa v spore zamerala svoje tvrdenia predovšetkým na spochybňovanie titulu nadobudnutia vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam žalovaným a jeho právnymi predchodcami. Prioritne ju však zaťažovalo bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno na preukázanie toho, že E. F. bol ku dňu svojej smrti vlastníkom spornej nehnuteľnosti v spoluvlastníckom podiele 1/2, toto však neuniesla.

6. Pri rozhodovaní o trovách postupoval súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 CSP.

7. Proti tomuto rozsudku podala odvolanie žalobkyňa, ktorá sa domáhala zrušenia napadnutého rozhodnutia a vrátenia veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Odvolateľka poukázala na viaceré rozpory v argumentácii okresného súdu. Podotkla, že podľa Civilného sporového poriadku tvrdenie strany, ktoré nie je protistranou popreté, treba považovať za nesporné. V tomto kontexte treba vnímať neospravedlivenú neúčast' žalovaného na pojednávaní dňa 14.12.2023, na ktorú žalobkyňa poukázala a ktorú konajúci prvostupňový súd považoval iba za nepodstatnú a nepostupoval podľa platných ustanovení Civilného sporového poriadku. Upriamila pozornosť na Dohodu o vydaní veci zo dňa 22.2.1993, ako aj na odôvodnenie rozsudku Okresného súdu Čadca, sp. zn. 9C/749/95, na základe ktorého bola spomínaná dohoda vyhlásená za neplatnú. Stalo sa tak z dôvodu, že žalobkyňa mal byť vydaný väčší spoluvlastnícky podiel, ako v tom čase reálne existoval. Označený stav podľa uvedeného rozsudku nepreukazoval neoprávnenosť uzavretej dohody čo do titulu vydania, ale potvrdzoval iba väčší rozsah podielu vydávaných nehnuteľností. Poukázala na to, že v zmysle dohody z roku 1992 uzavretej medzi obcou a G. D. boli nehnuteľnosti vydané podľa § 6 ods. 2 zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách, pretože tieto nehnuteľnosti prevzal štát bez právneho dôvodu. Uvedená dohoda je súčasťou súdneho spisu 9C/749/95. Nehnuteľnosti označené v tejto dohode vo veľkosti spoluvlastníckeho podielu 1/2 sú tie isté nehnuteľnosti, ku ktorým druhý spoluvlastnícky podiel v rozsahu 1/2 je predmetom aktuálneho sporu. Okresný súd pritom v napadnutom rozsudku uviedol, že E. F. by nestratil vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam len v prípade, ak by štát prevzal predmetné nehnuteľnosti bez právneho dôvodu.

8. Odvolateľka poukázala na to, že pôvodnými podielovými spoluvlastníkmi sporných nehnuteľností boli E. F. a I. F.. Po osobe I. F. boli ako jeho právnej nástupkyňa vydané nehnuteľnosti v rozsahu spoluvlastníckeho podielu 1/2, a to na základe rozhodnutia ŠN Čadca D 263/91 (dedičkou I. F. bola p. G. D., J. A.). Ak žalobkyňou označený výpis z pozemkovej knihy a priložený geometrický plán preukazuje existujúce vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ktoré sú totožné v oboch predložených dohodách o vydaní veci, ktoré rešpektoval Okresný súd Čadca v rámci konania 9C/749/95, je nelogické a minimálne sporné, prečo v prebiehajúcom konaní ten istý súd predložené dohody v časti, ktorá sa týka spoluvlastníckeho podielu právneho predchodcu žalobkyne E. F., nerešpektuje, resp. nevníma ako dostatočný dôkaz na preukázanie vlastníckeho práva poručiteľa a toto jeho preukázateľne existujúce právo v danom čase spochybňuje. Okresný súd spochybnil vlastnícke právo poručiteľa a tým súčasne spochybnil aj vlastnícke právo druhého spoluvlastníka, čo v konečnom dôsledku zakladá neplatnosť

prevodu vlastníckeho práva aj k druhej polovici označených nehnuteľností. Podľa princípov civilného sporového konania je neprijateľné, aby rovnakému dôkazu, rovnakej listine a rovnakým skutočnostiam bola prisudzovaná z pohľadu sporových strán rozdielna právna sila a iná dôkazná hodnota.

9. Ďalej žalobkyňa argumentovala, že dohoda o vydaní veci uzavretá medzi obcou D. ako povinnou osobou a oprávnenými osobami H. F., E. F. a H. F., uzatvorená dňa 6.4.2004 je ako právny titul, resp. právny základ prevodu vlastníckeho práva neplatná. Sporné nehnuteľnosti totiž patria do dedičstva E. F. v rozsahu 1/2 a takto by mali byť následne predmetom dedenia. Oprávnení dedičia, t. j. žalobkyňa a jej traja bratia H. F., E. F. a H. F. by preukazovali, či sú závetnými dedičmi, či boli vydedení, alebo iné skutočnosti súvisiace s dedením. Súčasne by nastala situácia, že najskôr by muselo dôjsť k prejednaniu dedičstva po poručiťke G. F. a až po jeho skončení k prejednaniu dedičstva po poručiťovi E. F.. Nech by už nastala hociktorá z týchto variant, dá sa s určitosťou predpokladať, že v skupine oprávnených dedičov by bola minimálne v rozsahu jednej štvrtiny oprávnená aj žalobkyňa. Rovnako je tak možné predpokladať, že pri akceptácii predloženého závetu a rovnako tak v súbehu s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici v dedičskej veci po G. F. sp. zn. 13Co/158/85 zo dňa 14.5.1985 by ako výlučná dedička pripadala do úvahy iba žalobkyňa.

10. V dohode o vydaní veci zo dňa 6.4.2004 boli sporné nehnuteľnosti vydané všetkým ostatným vydedeným dedičom (bratom žalobkyne), a to v rozsahu 1/6 každému z nich. Pri uzatváraní tejto dohody, od ktorej následne odvodzuje svoje vlastníctvo aj žalovaný, bola s určitosťou vynechaná z okruhu oprávnených osôb žalobkyňa ako oprávnená dedička, čím došlo k porušeniu ustanovení zákona č. 87/1991 Zb. Z obsahu dohody o vydaní veci je zrejmé, že sa vychádzalo iba z vlastníctva E. F.. Žalobkyňa na podporu tohto názoru odkázala aj na geometrický plán, ktorý je jej súčasťou a ktorým preukazuje podielové spoluvlastníctvo jej právneho predchodcu – E. F. a tiež I. F..

11. V ďalšej časti odvolania žalobkyňa poukázala na dedičské rozhodnutia, ktoré potvrdzujú právne nástupníctvo E. F. po jeho manželke G. F. a následne aj status žalobkyne ako závetnej dedičky po E. F..

12. Uviedla, že slovenský právny poriadok nevyklučuje uplatnenie práv určovacou žalobou za súčasnej existencie reštitučného zákonodarstva v prípade, ak sťažovateľ, ktorý nevyužil možnosť uplatniť si svoj nárok na základe reštitučných predpisov, podal žalobu, ktorou žiadal určiť, teda deklarovať existenciu svojho vlastníckeho práva. Reštitučné predpisy neboli vydané pre ten účel, aby spôsobili zánik vlastníckeho práva oprávnených osôb, ale aby im uľahčili obnovenie tohto vlastníckeho práva. Preto, ak došlo k zabratiu majetku štátom bez právneho dôvodu, osoba nestratila svoj vlastnícky vzťah k tomuto majetku a nič nebráni tomu, aby sa svojho nároku, resp. finančnej náhrady domáhala žalobou opierajúcou sa o všeobecné predpisy občianskeho práva (rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 231/2009).

13. Na záver odvolateľka akcentovala princípy, na ktorých spočíva Civilný sporový poriadok, ako aj pravidlá výkladu právnych noriem, ktoré vo svojej judikatúre potvrdil aj Ústavný súd SR. Pripomenula potrebu zachovania práva na spravodlivý proces v zmysle článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

14. Žalovaný vo vyjadrení k podanému odvolaniu navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť. Odkázal na obsah odôvodnenia rozsudku okresného súdu, ktorý považoval za správny, a to vrátane dokazovania vykonaného v dostatočnom rozsahu. Podľa jeho názoru žalobkyňa neuniesla dôkazné bremeno na preukázanie jej tvrdení. Nedoložila totiž relevantným spôsobom vlastníctvo svojich právnych predchodcov v čase ich smrti k sporným nehnuteľnostiam. Vlastníkom nehnuteľností bol štát na základe znárodnenia podľa vtedy platných predpisov, a to v roku 1961, ako to vyplýva z dohody z roku 1993, ktorá nebola žalobkyňou relevantne spochybnená. Žalobkyňa znárodnenie a vlastníctvo štátu uznala tým, že žiadala vydať vlastníctvo podľa reštitučného zákona. Obec D. by nemohla dohodou z roku 1993, ani dohodou z roku 2004 účinne vydať nehnuteľnosti, ak by boli zapísané na E. F.. Preto považoval dodatočne predložený dôkaz s odvolaním – výpis z pozemkovej knihy – PKV XXXX, XXXX za nerelevantný, neúplný, nepoužiteľný a nepreukazný. Navyše sa netýka sporných nehnuteľností.

15. Podľa názoru žalovaného tu absentuje fakticky podklad i právny základ pre vyhovenie žalobe. Žalobkyňa nevedela špecifikovať a doložiť vlastníctvo svojich právnych predchodcov k sporným nehnuteľnostiam v čase ich smrti, hoci ide o základnú a rozhodujúcu skutočnosť na preukázanie uplatneného nároku. Absentovalo podstatné žalobné tvrdenie v tom smere, že E. F. bol jediným vlastníkom polovice sporných nehnuteľností v čase svojej smrti v roku 1985, ktoré nie je možné nahradiť odkazom na dôkazy. Žalobkyňa naopak preukázala, že jej právny predchodca nebol v čase smrti jediným vlastníkom polovice sporných nehnuteľností, do dedičstva po ktorom žiada určiť sporné nehnuteľnosti. Nehnuteľnosti totiž vlastnila pred znárodnením aj matka žalobkyne G. F., zomr. XX.X.XXXX.

16. Zdôraznil, že pozemková kniha bola uzavretá v roku 1964. Nebolo teda preukázané, že výlučným vlastníkom podielu na sporných nehnuteľnostiach bol výlučne E. F. a zároveň nebolo preukázané, že žalobkyňa je jedinou výlučnou dedičkou po neb. matke G. F., preto nemôže byť uplatnený nárok dôvodný.

17. Za neopodstatnenú považoval žalovaný námietku žalobkyne týkajúcu sa neúčasti žalovaného na pojednávaní. Sudcovská koncentrácia konania je totiž fakultatívna, a navyše sa žalovaný kvalifikovane bránil v priebehu sporu jednotlivými procesnými úkonmi. Je nenáležité odvolávať sa aj na rozsudok okresného súdu sp. zn. 8C/87/2017, v ktorom nebol posudzovaný uplatnený nárok z materiálnej stránky. Žalovaný považoval za nepochopiteľné, že žalobkyňa po zrušení dohody z roku 1993 rozsudkom okresného súdu 9C/749/95 nevyužila možnosť uplatniť si svoje právo v zmysle reštitučných predpisov.

18. Pokiaľ ide o nové tvrdenia formulované v odvolaní týkajúce sa vlastníctva E. F., ako aj pripojené listinné dôkazy, tieto predstavujú neprípustné novoty a nie je možné na ne prihliadať. Dohoda z roku 1992 predložená s odvolaním je nesprávna v časti tvrdenia, že štát prevzal nehnuteľnosti bez právneho dôvodu. Treba podotknúť, že táto dohoda sa netýkala tvrdenej polovice E. F., ale polovice nehnuteľností, ktoré mali patriť I. F.. Z neskoršej dohody z roku 1993 je zrejmé, že štát nadobudol vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam, konkrétne k polovici patriacej pred znárodnením G. F. a E. F. titulom znárodnenia podľa vtedy účinných právnych predpisov. Predložený výpis z pozemkovej knihy sa okrem toho, že je neprípustnou novotou, netýka všetkých sporných nehnuteľností, preto nie je relevantný vo vzťahu k žalovaným parcelám. Od roku 1951 majú zápisy do pozemkovej knihy evidenčný charakter, preto aj prípadné nezapisanie znárodňovacích rozhodnutí do pozemkovej knihy v roku 1961 nemá právny význam pre záver, že vlastníkom sa stal štát na základe znárodnenia. Ak by tomu tak nebolo, nemohli by sporné nehnuteľnosti byť vydané a zapísané na obec D.. Žalovaný tiež podotkol, že okresný súd nesprávne posúdil jeho námietku týkajúcu sa núteného, resp. nerozlučného spoločenstva, ktorá samostatne tvorila dôvod zamietnutia žaloby pre absenciu subjektov v konaní, na ktoré by sa taký vyhovujúci rozsudok musel vzťahovať.

19. Žalobkyňa vo vyjadrení k vyjadreniu žalovaného zotrvala na obsahu svojej argumentácie vyjadrenej v podanom opravnom prostriedku. Pokiaľ žalovaný namietal predloženie výpisu z pozemkovej knihy, uviedla, že tento dôkaz bol už súčasťou oboch súdnych spisov, ktoré boli pripojené k spisu prejednávanej veci. V reakcii na námietky žalovaného podotkla, že ani žalovaný nemohol nadobudnúť svoje vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, keďže ho nadobudol od rovnakej osoby, o ktorej ale tvrdí, že nebol v danom momente vlastníkom, a teda nemohol byť ani jeho právnym predchodcom. Žalobkyňa v spore preukázala, že výlučným vlastníkom nehnuteľností bol E. F. a zároveň bolo preukázané, že žalobkyňa, resp. jej právny predchodca je jediným výlučným dedičom po neb. matke G. F., preto je uplatnený nárok dôvodný v celom rozsahu. Nesúhlasila s argumentáciou žalovaného, že produkovala v odvolaní neprípustné novoty. Mala za to, že predložené dôkazy sa týkajú procesných podmienok a taktiež je ich existenciou možné preukázať, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Žalovaný zdôraznil, že právny poriadok nevyklučuje uplatnenie práv určovacou žalobou za súčasnej existencie reštitučného zákonodarstva (rozhodnutie Ústavného súdu SR II. ÚS 231/2009).

20. Žalovaný vo vyjadrení k vyjadreniu žalobkyne zopakoval svoju požiadavku na potvrdenie napadnutého rozsudku. Poukázal na nekonkrétnosť podania žalobkyne a zároveň nedôvodnosť a nezrozumiteľnosť niektorých námietok. Predložené novoty sú neprípustné, pretože konkrétne tvrdenia a dôkazy žalobkyňa nepredložila ani neoznačila v zákonnej koncentračnej lehote. Nemôže argumentovať, že predložený dôkaz bol už súčasťou spisov (nie je zrejmé akých, ani či je to pravdivé tvrdenie), ak nežiadala vykonanie tohto dôkazu oboznámením. Nie je pravda, že by si žalovaný odvodzoval svoje vlastnícke právo od rovnakých osôb ako žalobkyňa. Žalobkyňa totiž odvodzuje svoje vlastnícke právo od E. F., zatiaľ čo žalovaný odvodzuje svoje právo od štátu a jeho právnej nástupkyne G. K.. Námietka týkajúca sa neúčasti žalovaného na pojednávaní je neopodstatnená. Zdôraznil, že pokiaľ ide o výnimky z neprípustnosti predkladania nových tvrdení a dôkazov, tieto neboli v aktuálnom odvolacom konaní naplnené. Zopakoval, že žalobkyňa neuniesla dôkazné bremeno na preukázanie svojich tvrdení o existencii nároku uplatneného v spore. Poukázal na to, že určovacie žaloby a žaloby o vydanie veci uplatnením reštitučného nároku po premeškaní zákonných lehôt sa z povahy veci vylučujú. Žalovaný zopakoval, že od roku 1951 majú zápisy do pozemkovej knihy len evidenčný charakter.

21. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 ods. 1 CSP), po zistení, že odvolanie podala subjektívne legitimovaná strana sporu (§ 359 CSP), v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), preskúmal

rozsudok okresného súdu v rozsahu vyplývajúcom z § 379 CSP a bez nariadenia pojednávania podľa ustanovenia § 385 ods. 1 CSP a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP toto rozhodnutie v zmysle § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

22. Odvolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že žaloba predstavuje v civilnom procese podanie, ktorým žalobca žiada o poskytnutie ochrany jeho právam. Zároveň týmto podaním vymedzuje rámec, v ktorom bude konanie prebiehať. Zo žaloby definovanej jej náležitosťami podľa § 127 a § 132 CSP musí byť zrejmé, čoho sa žalobca domáha, a to vrátane rozhodujúcich skutočností. Nie je potrebné, aby strana svoj uplatnený nárok aj právne kvalifikovala. Žaloba tak predstavuje neprekročiteľný program civilného sporu (§ 216 ods. 1 CSP).

23. Žalobca vymedzuje v žalobe svoj nárok najmä opisom skutkového deja, ktorý z jeho pohľadu zakladá dôvodnosť prezentovanej žalobnej požiadavky. Pokiaľ by malo dôjsť k podstatnej zmene takéhoto skutkového deja, potom ide o zmenu žaloby, ktorú môže pripustiť súd na základe procesného návrhu žalobcu (§ 140 ods. 2 CSP). Z uvedeného potom vyplýva, že súd v civilnom spore nie je oprávnený meniť či dotvárať skutkový základ žaloby v jej podstatných rysoch, či dokonca si domýšľať, čo vlastne žalobca požaduje; bez procesnej iniciatívy žalobcu je oprávnený len na právnu modifikáciu uplatneného nároku.

24. V konkrétnostiach súdnej veci sa žalobkyňa podanou žalobou domáhala určenia, že sporné pozemky patria do dedičstva jej právneho predchodcu, ktorý zomrel v roku 1985. Skutkovým základom žaloby však bolo tvrdenie, že Dohoda o vydaní sporného pozemku uzavretá podľa zákona č. 87/1991 Zb. v roku 2004 medzi obcou D. a súrodencami žalobkyne, H. F., E. F. a H. F. je neplatná. Túto svoju žalobnú stratégiu potvrdila aj vo svojom písomnom vyjadrení zo dňa 19.12.2023, ako aj na dvoch pojednávaniach uskutočnených vo veci. Podstatou žaloby teda nebolo tvrdenie o nezákonnosti postupu štátu v podobe vydania rozhodnutia Rezortného ministerstva výstavby zo dňa 7.11.1961 o znárodnení. Preto bolo úplne bezpredmetné zaoberať sa otázkou prípadnej krivdy, ktorej nápravy sa žalobkyňa v minulosti domáhala uplatnením reštitučného nároku v správnom konaní i v súdnom spore (dohoda s obcou z roku 1993 a spor vedený na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 8C/87/2017).

25. Vo veci bolo nutné skúmať, či bol právny predchodca žalobkyne, E. F., zomr. X.X.XXXX v čase svojej smrti vlastníkom sporných parciel, pretože tak to vymedzoval petit žaloby. Skutkové tvrdenia žalobkyne ale poukazovali na neplatnosť dohody z roku 2004 a s tým súvisiacu neplatnosť ďalších prevodov, vrátane prevodu vlastníctva na žalovaného. Žalobná požiadavka sa podstatným spôsobom rozchádzala s jej skutkovým vymedzením –tvrdené vlastníctvo právneho predchodcu žalobkyne je odôvodňované neplatnosťou právneho úkonu z roku 2004. Takáto neplatnosť by mohla nanajvýš deklarovať vlastníctvo obce D., nie E. F., ktorý v tom čase (2004) dávno nežil. Potom je správny záver okresného súdu, ktorý konštatoval, že právny predchodca žalobkyne nebol v čase svojej smrti (spolu)vlastníkom sporných nehnuteľností, pretože tieto vlastnil štát. S ohľadom na uvedený záver sa krajský súd nezaoberal ďalšími tvrdeniami žalobkyne vysvetľujúcimi oprávnenosť žaloby za situácie, že vlastníčkou sporného podielu bola v minulosti (pred znárodnením) aj manželka E. F..

26. Možno tiež prisvedčiť argumentácii okresného súdu, ktorý upriamil pozornosť na výraznú aktivitu žalobkyne v snahe preukázať neexistenciu vlastníckeho práva na strane žalovaného. Dôkazné bremeno na preukázanie žalobnej požiadavky ale niesla žalobkyňa, ktorá neponúkla súdu dostatočné tvrdenia a zároveň žiadne dôkazy preukazujúce vlastnícky vzťah jej právneho predchodcu k sporným pozemkom. Ak svoje vlastnícke právo nedoložila dôkazmi, potom sa dôkazné bremeno nemohlo presunúť na protistranu, ktorá v tomto smere neznášala žiadnu procesnú povinnosť.

27. Vo vzťahu k odvolacím námietkam, ktorými sa žalobkyňa snažila porovnať reštitučný proces týkajúci sa druhého podielu na sporných nehnuteľnostiach vydaného G. D., treba uviesť, že tieto neboli produkované v štádiu pred súdom prvej inštancie, preto ich odvolací súd posúdil ako neprípustné (§ 366 CSP a contrario). Z rovnakého dôvodu posúdil ako neprípustné aj v tejto súvislosti predložené nové dôkazy. V odvolaní žalobkyňa naznačila zabratie majetku bez právneho dôvodu v minulosti, čo bolo rovnako tvrdenie doposiaľ neprodukované a zároveň bolo výrazne generalizované. Nemožno súhlasiť s jej tvrdením, že nové tvrdenia a dôkazy sa týkajú procesných podmienok. V skutočnosti sa žalobkyňa pokúsila dotvoriť a doplniť svoju skutkovú argumentáciu, ktorú zanedbala v štádiu pred okresným súdom. Odvolací súd považuje za potrebné na tomto mieste zopakovať, že žalobkyňa odôvodnila žalobu neplatnosťou dohody z roku 2004, žiaden iný právny titul svedčiaci vlastníckemu právu jej právneho predchodcu pred okresným súdom neoznačila.

28. Treba zároveň ohľadom argumentácie týkajúcej sa reštitúcie druhého podielu na pozemkoch v prospech G. D. podotknúť, že rovnaký skutkový stav môže vo vzťahu k rôznym subjektom sporu nakoniec vyznieť rozdielne. Dôvodom je povaha sporového konania. Procesné zlyhanie žalobkyne pri koncipovaní žaloby i formulovaní jej skutkového základu bolo dôvodom, pre ktorý nemohol byť jej nárok akceptovaný. Na uvedenom nič nemení fakt, že podiel na rovnakej nehnuteľnosti mohla získať iná oprávnená dedička na základe dohody o vydaní veci. Súd v sporovom procese totiž nehľadá materiálnu pravdu, ale vychádza len z tvrdení a dôkazov strán sporu; predložené dôkazy môže len hodnotiť, nie ich vyhľadávať (výnimky z tohto pravidla sú regulované mimoriadne reštriktívne; viď § 185 ods. 2 a 3 CSP).

29. Nedôvodná bola aj odvolacia námietka týkajúca sa pasivity žalovaného v podobe neúčasti na pojednávaní. Je totiž na okresnom súde, či pristúpi k použitiu ustanovení o sudcovskej koncentrácii konania (§ 153 CSP). Ak tak neurobil, nie je možné mu v tomto smere nič vyčítať.

30. V záujme komplexnosti posúdenia veci považoval odvolací súd za vhodné pripomenúť, že „reštitučné predpisy neboli vydané za tým účelom, aby spôsobili zánik vlastníckeho práva oprávnených osôb, ale aby im uľahčili obnovenie tohto vlastníckeho práva. Preto, ak došlo k zabratiu majetku štátom bez právneho dôvodu, osoba nestratila svoj vlastnícky vzťah k tomuto majetku a nič nebráni tomu, aby sa svojho nároku, resp. finančnej náhrady domáhala žalobou opierajúcou sa o všeobecné predpisy občianskeho práva“ (uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 178/06). Uvedený záver potvrdila aj následná judikatúra ústavného súdu (napr. uznesenie sp. zn. II. ÚS 231/09, nález II. ÚS 249/2011).

31. Z uvedeného možno vyvodiť, že žalobkyňa mohla svoje nároky uplatňovať aj mimo rámec reštitučných predpisov argumentujúc neplatnosťou nadobúdacieho titulu, ktorým prešlo vlastníctvo na štát. Takto ale žaloba koncipovaná nebola. V rámci popisu skutkového stavu veci žalobkyňa síce zmienila znárodnenie, ku ktorému došlo v roku 1961, avšak celú svoju procesnú stratégiu zamerala na preukázanie neplatnosti dohody z roku 2004, resp. na preukázanie toho, prečo vlastníctvo nesvedčí žalovanému. V spore preto nemohli byť riešené otázky eventuálneho nezákonného prevzatia sporných parciel štátom.

32. Obiter dictum považoval krajský súd za potrebné reagovať na obranu žalovaného, ktorý v spore tvrdil, že sporný pozemok vydržala jeho právna predchodkyňa. Tento aspekt veci okresný súd neposudzoval (a ani nevykonal dokazovanie), preto sa odvolací súd môže vyjadriť k tvrdeniam žalovaného len všeobecne. G. K. kúpila pozemky v roku 2006, pričom až do roku 2017 ohľadom nich neprebíhal žiaden súdny spor. Žalovaný pozemky kúpil v roku 2021. Je zjavné, že G. K. užívala pozemky po dobu viac ako 10 rokov, rovnako možno konštatovať jej dobromyseľný vstup do držby. Právnym titulom vstupu do takej držby bola kúpna zmluva, ktorá podliehala štandardnému vkladovému konaniu. Za daných okolností treba považovať vlastníctvo G. K. za nepochybné; táto sa stala vlastníčkou najneskôr v roku 2016, preto následný prevod vlastníctva na žalovaného je právne perfektný. Odvolací súd ale opakuje, že tieto závery vyslovuje len v snahe reagovať na argumentáciu žalobkyne, súc si vedomý, že v danej otázke neboli vykonané dôkazy. Žalobkyňa totiž akcentovala nesplnenie podmienky „nemo plus iuris“, čo v prípade inštitútu vydržania neplatí. Nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním má originárny charakter – vlastníctvo vzniká uplynutím 10-ročnej doby dobromyseľnej držby, a to bez ohľadu na predchádzajúci právny pomer inej osoby k veci.

33. Krajský súd potvrdil napadnutý rozsudok vo veci samej, ako aj vo výroku o trovách, proti ktorému odvolateľka neformulovala žiadne odvolacie dôvody.

34. O trovách odvolacieho konania rozhodol krajský súd podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP, pričom vychádzal z úspechu žalovaného v odvolacom konaní. O výške týchto trov rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku súdny úradník súdu prvej inštancie.

35. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním senátu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 a § 421 ods. 1 CSP.

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.